

Överenskommelse i Västernorrlands län om gemensam satsning för förbättrade stöd- och behandlingsinsatser vid omhändertagande av berusade personer

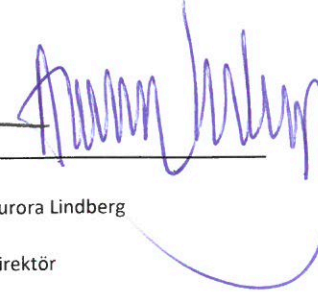
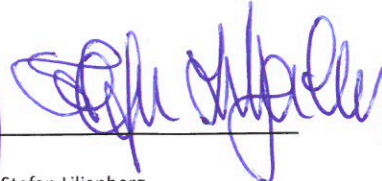

Inledning

I länet har ett utvecklingsarbete inom området risk- missbruk och beroende pågått sedan 2010. Arbetet har bland annat genererat överenskommelser gällande samverkan mellan landsting och kommun för att säkerställa att den enskilde får den vård och stöd som denne behöver^{1,2}. Arbetet med att stärka vårdflåtan för de personer som omhändertas enligt LOB kommer att ingå i det pågående utvecklingsarbetet som sker i länet samt knyts an till den överenskommelse inom området missbruk och beroende som är upprättad.

Denna överenskommelse ska ses som ett led i att, utifrån lokala behov och förutsättningar, ta fram alternativa lösningar till förvaring i arrest av de personer som omhändertas enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Särskilt ska barn under 18 år som omhändertas enligt LOB beaktas. Dokumentet kommer att följas upp och eventuella revideringar justeras under 2016.

Överenskommelse har förankring i Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik kommuner och Landstinget Västernorrlands län, vilket innefattar primärvården, vuxenpsykiatri samt somatiska öppen- och slutenvården³. Utvecklingsarbetet leds, genomförs och följs upp i den etablerade samverkansorganisationen som finns för landstinget och länets kommuner inom socialtjänstens och angränsade hälso- och sjukvårdens område samt av polisens berörda organisation i länet.

		
Anders L Johansson	Aurora Lindberg	Stefan Liljenberg
Landstingsdirektör	Direktör	Polisområdeschef
Landstinget Västernorrland	Kommunförbundet Västernorrland	Polisen

¹ "Överenskommelse om samarbete och samordning för att den enskilde ska få sina behov av hälso- och sjukvård samt socialtjänst tillgodosedda mellan landsting och kommun i Västernorrlands län (2013)

² "Kommunerna och Landstinget i Västernorrland har slutit en Överenskommelse om samverkan inom området missbruk och beroende" (2014)

³ Se bifogade bilagor på utdragsprotokoll

Bakgrund

Regeringen beslöt år 2014 om en treårig satsning för att öka den medicinska säkerheten och förbättra omvårdnaden om personer som omhändertags enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer, förkortad LOB. Satsningen skulle främja ett lokalt och regionalt utvecklingsarbete som innefattade landsting, kommun och Polis som parter. En av anledningarna till satsningen var att Missbruksutredningen⁴ konstaterade att LOB (Lagen om omhändertagande av berusade personer 1976:511) ej hade följt den utveckling som lagstiftaren tänkt sig⁵.

Regeringens uppdrag innebär att landsting, kommun samt polisen ingår en lokal överenskommelse i syfte att utveckla alternativa lösningar till förvaring i arrest. Utvecklingsarbetet ska utgå från lokala behov och förutsättningar. Syftet är att förbättra den medicinska säkerheten och omsorgen om de personer som omhändertags enligt LOB. Genom att utveckla alternativa lösningar så kan fler fångas upp för fortsatta stöd- och behandlingsinsatser. Genom att stärka vård- och omsorgsinsatserna för personer som omhändertags underlättas dessutom efterföljande behandling då detta krävs. Särskilt ska alternativa lösningar gällande barn under 18 år som omhändertags enligt LOB beaktas.

Mål och målgrupp

Mål

Målet är att färre av de omhändertagna personerna förs till arresten och fler istället förs till en alternativ verksamhet som kan tillhandahålla medicinsk säkerhet och god omvårdnad. Förebyggande insatser samt arbetet med unga som omhändertags ska särskilt beaktas.

De parter som omfattas är Kommunförbundet Västernorrland, Landstinget Västernorrland samt Polisen.

Målgrupp

Personer under 18 år samt personer över 18 år som omhändertags enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Särskilt ska barn under 18 år som omhändertags enligt LOB beaktas.

---

⁴ Missbruksutredningen (SOU 2011:35) Larsson Gerhard mfl

⁵ Tanken var att lagen skulle skapa förutsättningar för ett mer humant omhändertagande av berusade personer. De vårdinriktade alternativen har enligt lagtexten företräde och kvarhållande i arresten anges som en sista utväg. Missbruksutredningen visade dock att endast 9 % av omhändertagna personer förs till hälso- och sjukvården, och polisen saknar den kompetens som krävs för att tillgodose behovet av nödvändig medicinsk tillsyn.

Uppdrag

Det länsgemensamma arbetet utvecklingsarbetet för att förbättra stöd och behandlingsinsatser vid omhändertagande av berusade personer ingår i länets kommuners och landstingets långsiktiga strategi för förbättrad missbruks- och beroendevård. Även polisen har en tydlig prioritering av utvecklingsarbetet för att skapa ett medicinskt säkrare omhändertagande av berusade personer och söka alternativ till förvaring i arrest.

Varje lokal samverkansgrupp får i uppdrag att utifrån sina lokala förutsättningar och behov ta fram förslag på alternativa lösningar till förvaring i arrest. Förslagen ska särskilt beakta lösningar för barn under 18 år som omhändertas enligt LOB. I de förslag som framtas ska följande delar ingå:

- Interna skriftliga rutiner och flöden gällande hur möta personer som omhändertas enligt LOB
- Externa skriftliga samarbetsrutiner och flöden mellan parterna när det gäller personer som omhändertas enligt LOB

Ansvarsfördelning

För att samarbetet ska bli framgångsrikt behöver de tre parterna samverka och stödja varandra genom det utvecklingsarbete som planeras och genomförs samt gemensamt sprida och kommunicera resultaten med omvärlden. I praktiken innebär det bland annat att utse representanter från berörda verksamheter som deltar i styrgruppen och arbetsgrupperna. Ge den/de personer mandat samt den tid som krävs för att kunna arbeta med uppdraget. Överenskommelsen undertecknas av Kommunförbundet Västernorrland som företrädare länets kommuner.

Samverkansorganisation

I Västernorrlands län finns en etablerad samverkan för landstinget och länets kommuner inom socialtjänstens och när liggande hälso- och sjukvårdens område både på politisk och på tjänstemannanivå. Organisationen har beslutat om en långsiktig strategi för det gemensamma utvecklingsarbetet med prioriterade fokusområden. Det nationella uppdraget kommer att ingå i länets fokusområde missbruk och beroende. För utvecklingsarbetet för LOB finns en handlingsplan framtagen och under hösten 2014 bildades en styrgrupp bestående av ledningsrepresentanter från Kommunförbundet, landstinget samt Polisen. En utvecklingsledare har samordnat styrgruppens arbete och förankring med länets lokala samverkansgrupper.

Praktiskt genomförande

Organisationen för vidare operativt utvecklingsarbete kommer bestå av en länssamordnare och länets lokala samverkansgrupper för utveckling av missbruks- och beroendevården. I samverkansgrupperna deltar de lokala verksamhetscheferna för landsting och kommun. I LOB-arbetet kommer samverkansgrupperna förstärkas med representanter från polisens tre lokalpolisområden i Västernorrland.

Uppföljning

Genom att utforma alternativa lösningar inom varje lokal samverkansgrupp, skapas förutsättningar för att samverkan och samarbete mellan berörda parter tydliggörs och formaliseras. För personer som omhändertas enligt LOB bör det innebära att den medicinska säkerheten och omsorgen förbättras samt att fler kan motiveras till fortsatta stöd- och behandlingsinsatser. För att se vilken effekt de alternativa lösningarna får ur ett individ-, verksamhet- och samhällsperspektiv kommer uppföljning att genomföras enligt nedan:

- Ny kartläggning från alla parter – med ev. nya tillägg av kriterier
  - Särskilt fokus på barn under 18 år
- Fördelar och nackdelar med de förslag som tagits fram (individ-, verksamhet- och samhällsperspektiv)
  - Vilka kostnadseffekter medför detta
  - Vilka andra identifierade positiva/negativa effekter medför detta
- Fördelning mellan personer som är kvar i arrest kontra de som kommer till sjukvården⁶
  - Hur påverkar detta antalet skador/sjukdomsfall i arresten

Ansvariga för uppföljning blir respektive part i samarbete med länssamordnaren.

---

⁶ Det ger en tydligare bild om hur stor andel som faktiskt förvaras i arrest pga. säkerhetsaspekten (aggressivitet) och inte vård/omsorg.